

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

SKRIPTÁ PRE HODINY OBČIANSKEJ VÝCHOVY PRE 8. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY.

UČITEĽ: Joanna Dyczewska

TÉMA: Výkonná moc - úloha a kompetencie prezidenta Poľskej republiky.

Čas vyučovania: 1 vyučovacia hodina

CIELE VZDELÁVANIA - VŠEOBECNÉ POŽIADAVKY: (ZÁKLADNÉ UČIVO) :

I. Vedomosti a porozumenie.

Žiak:

1. Predstaví princípy politického systému Poľskej republiky a základné orgány verejnej moci;
- 2) využíva svoje vedomosti na interpretáciu udalostí spoločenského života vrátane verejného života.

II. Používanie a tvorba informácií.

Žiak:

- 1) vyhľadáva informácie o spoločenskom živote vrátane verejného života;
- 2) využíva informácie na vytvorenie vlastnej výpovede o udalostiach spoločenského života vrátane verejného života.

IV. Komunikácia a interakcia.

Žiak:

- 1) komunikuje o záležitostiach spoločenského života vrátane verejného života, diskutuje a prezentuje vlastné argumenty o vybraných záležitostiach tohto typu;
- 2) spolupracuje s ostatnými - rozdeľuje si úlohy a plní ich.

OBSAH UČIVA - ŠPECIFICKÉ POŽIADAVKY: (ZÁKLADNÉ UČIVO)

Žiak:

-vysvetlí princíp republikánskej formy vlády;

- predstaví spôsob voľby a základné právomoci prezidenta Poľskej republiky;
- zistí informácie o činnosti úradujúceho prezidenta Poľskej republiky;

CIELE FORMULOVANÉ V JAZYKU ŽIAKOV:

Zistím, kto vykonáva výkonnú moc v Poľsku. (Dozviem sa o orgánoch výkonnej moci v Poľsku).

2. Dozviem sa, ako sa volí prezident Poľskej republiky a aké sú jeho základné právomoci.

3. Dozviem sa, akú funkciu má prezident v poľskom politickom systéme.

1) 4. Dozviem sa o politických životopisoch funkcionárov, ktorí boli zvolení v parlamentných voľbách, a o činnosti súčasného prezidenta Poľskej republiky.

CIELE (Čomu budem venovať pozornosť):

Po skončení vyučovacej hodiny:

- Vymenujem orgány výkonnej moci v Poľsku.
- vysvetliť funkciu prezidenta v poľskom politickom systéme.
- vymenujte vybrané právomoci prezidenta.
- definovať spôsob voľby a odvolávania prezidenta.
- vymenujte všetkých poľských prezidentov zvolených po roku 1989 -chronologicky vymenujte prezidenta, ktorý je v súčasnosti vo funkcii
- uvediete, kedy sa budú konať ďalšie prezidentské voľby v Poľsku

PRACOVNÉ METÓDY, TECHNIKY A FORMY:

- brainstorming/výmena názorov,
- práca s textom Ústavy Poľskej republiky,
- práca v skupinách - pracovné listy
- individuálna práca,
- simulácia,
- interaktívne cvičenia

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE:

Metódy výučby navrhnuté na hodine rozvíjajú u žiakov okrem iného interpersonálne zručnosti, schopnosť spolupracovať v skupine, aktívne počúvať, organizovať a analyzovať informácie, ako aj kľúčové kompetencie:

- z hľadiska porozumenia a tvorby informácií;
- digitálne;
- osobnostné, sociálne a učebné zručnosti;
- z hľadiska viacjazyčnosti;
- občianske zručnosti.

Prispôsobenie žiakom so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (ŠVVP)

- 1) -Otázky určené žiakom s poruchami učenia by mali byť presné.
- 2) -Učiteľ by sa mal uistiť, že žiaci správne pochopili pokyny a text ústavy kladením doplňujúcich otázok.
- 3) -Je dobré určiť žiakovi s poruchami učenia miesto v blízkosti učiteľa, aby sa zvýšila jeho koncentrácia pozornosti, znížilo sa množstvo vyrušovania, navyše sa zvýši možnosť väčšej podpory zo strany učiteľa.

ORGANIZAČNÁ FÁZA:

- 1. Upratovacie a organizačné činnosti: privítanie, kontrola prezenčnej listiny.**
- 2. Oznámenie témy vyučovacej hodiny.**
- 3. Uvedenie cieľov hodiny v jazyku žiaka a čomu budem venovať pozornosť.**

PRÍPRAVNÁ FÁZA: UVEDENIE DO TÉMY VYUČOVACEJ HODINY:

Pripomenutie klasického delenia mocí, usmernené otázkami učiteľa:

- 1) **Čo je to klasické trojdelenie mocí, ktoré zaviedol Monteskius?** (zákonodarná moc, výkonná moc, súdna moc).
- 2) **Čo tvorí zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc v Poľsku?**
- 3) (zákonodarná moc - Sejm a Senát; výkonná moc - prezident a vláda; súdna moc - nezávislé súdy).
- 4) **Objasnenie pojmu: žiakom možno položiť otázku. Karta na tabuli**

Prezident (latinsky *praesidens*, „úradujúci prezident“) - najvyššia funkcia v štáte, ktorý je republikou, zvyčajne synonymum pre to, že je jednoosobovou hlavou štátu.

REALIZAČNÁ FÁZA:

1) „Prezidenti“ (výučbová konverzácia).

Spýtajte sa študentov, či vedia, kto je prezidentom Poľskej republiky.

(Andrzej Duda)

2) Požiadajte ich, aby si spomenuli na meno a na to, kedy bol prvý poľský prezident pri moci.

Prvým prezidentom Poľskej republiky bol Gabriel Narutowicz, ktorý bol do funkcie vymenovaný 11. decembra 1922 (zomrel 5 dní po zložení prísahy,

dňa 16. decembra 1922 bol prezident na výstave vo varšavskej „Zachęte“. Práve tam ho zastrelil poľský nacionalista Eligiusz Niewiadomski, ktorý bol spojený s Národnou demokraciou).

3) Zistite tiež, či poznajú mená nejakých slávnych prezidentov iných krajín.

(Môžu to byť historické a súčasné osobnosti, prezidenti susedných krajín).

Francúzsko: hlava štátu: Prezident Emmanuel Macron, Nemecko: hlava štátu: Frank-Walter Steinmeier, predseda vlády: Kancelár Olaf Scholz, Rusko: hlava štátu: Putin, Česká republika: Hlava štátu: prezident Petr Pavel, Slovensko: Peter Pellegrini, Ukrajina: hlava štátu: Prezident Volodymyr Zelenski, Bielorusko: Hlava štátu: Alexander Lukašenko, USA: Hlava štátu: Donald Trump

3 Práca s textom poľskej ústavy-art. 127-Príloha 1.

Požiadajte žiakov, aby si prečítali článok 127 Ústavy Poľskej republiky- pracovný list.

Žiaci odpovedajú na otázky položené učiteľom na pracovnom liste.

Výkonná moc - prezident

Prezident (latinsky: *praesidens*, „sediaci na čele“) - najvyššia funkcia v štáte, ktorý je republikou, zvyčajne synonymum pre to, že je jednoosobovou hlavou štátu.

1. Prečítajte si východiskový text a postupujte podľa pokynov.

Ústava Poľskej republiky z roku 1997 (výňatok)

Článok 127

(1) Prezidenta republiky volí národ vo všeobecných, rovných, tajných a priamych voľbách

(2) Prezident republiky je volený na obdobie piatich rokov a môže byť opätovne zvolený len raz.

(3) Za prezidenta republiky môže byť zvolený poľský občan, ktorý najneskôr v deň volieb dovŕši 35 rokov a má plné volebné právo do Parlamentu. Kandidáta navrhuje najmenej 100 000 občanov, ktorí majú právo voliť do Parlamentu.

(4) Za prezidenta republiky je zvolený kandidát, ktorý získal viac ako polovicu platných odovzdaných hlasov. Ak žiaden z kandidátov nezíska potrebnú väčšinu, štrnásť deň po prvom hlasovaní sa uskutoční opakované hlasovanie.

(5) V opakovanom hlasovaní sa volí medzi dvoma kandidátmi, ktorí v prvom hlasovaní získali postupne najvyšší počet hlasov. Ak niektorý z týchto dvoch kandidátov odvolá svoj súhlas s kandidatúrou, stratí právo kandidovať alebo zomrie, v opakovanom hlasovaní môže namiesto neho kandidovať kandidát, ktorý získal v prvom hlasovaní ďalší najvyšší počet hlasov. V takom prípade sa dátum opakovaného hlasovania odloží o ďalších 14 dní.

(6) Za prezidenta republiky je zvolený kandidát, ktorý získal v opakovanom hlasovaní viac hlasov.

- Odpovedzte, ako dlho trvá funkčné obdobie prezidenta. Určte, koľkokrát môžete kandidovať na tento úrad. Potom vysvetlite, prečo je podľa vás počet funkčných období prezidenta obmedzený.

.....
.....
.....
.....

- Vymenujte podmienky, ktoré musí spĺňať kandidát na funkciu prezidenta.

.....
.....
.....

- Opíšte volebný postup v prípade, že žiadny z kandidátov nezískal v prvom kole volieb viac ako polovicu hlasov.

.....

.....

.....

4) Právomoci prezidenta - úloha v skupinách (voliteľná)

Rozdeľte triedu na dvojice žiakov/študentov, ktorých následne požiadajte, aby si prečítali materiál v prílohe 2 - prečítajte si text a potom vyplňte tabuľku pod ním.

Zobierajte od žiakov a študentov odpovede, napr. požiadajte každú dvojicu, aby vymenovala jednu z právomocí prezidenta republiky. Nakoniec môžete tabuľku doplniť o chýbajúce položky podľa kľúča.

Ďalšiu úlohu si môžete vybrať z: Ktoré kompetencie sú najdôležitejšie?

15 minút pred vyučovaním napíšte právomoci prezidenta na tabuľu alebo vytlačte zoznam z pomôcky 2 na formát aspoň A3 a umiestnite ho na tabuľu alebo na stenu. Uistite sa, že zoznam nie je žiakom vopred viditeľný.

Potom im rozdajte kriedy (ak je zoznam na tabuli) alebo fixky (ak je zoznam na papieri). Úlohou žiakov bude rozhodnúť, ktoré tri právomoci prezidenta republiky sú podľa nich najdôležitejšie.

Každý žiak má k dispozícii tri bodky. Bodky by mali byť umiestnené vedľa troch kompetencií, ktoré žiak/študent považuje za najdôležitejšie. Všetky tri bodky môžu byť umiestnené aj vedľa jednej kompetencie, ak je to podľa názoru žiaka/študenta kľúčová kompetencia.

Príklad: Marcin sa rozhodne rozdeliť svoje tri bodky medzi tri kompetencie: reprezentácia štátu navonok, nadvláda nad ozbrojenými silami a udeľovanie poľského občianstva. Malgosia dá dve bodky za právo predkladať vlastné návrhy zákonov a jednu za nadsadenosť nad ozbrojenými silami.

Julia sa rozhodne, že dá všetky tri na vymenovanie vlády a predsedu vlády. Po tom, ako celá trieda odovzdá svoje hlasy, zhrňte výsledky a zvýraznite tri právomoci, ktoré získali najviac bodov. V rámci zhrnutia sa opýtajte žiakov a študentov, či s týmto výsledkom súhlasia, a potom si krátko vypočujte argumenty.

Prečítajte si text a potom vyplňte nasledujúcu tabuľku.

Prvý občan republiky.

Výkonnú moc v Poľsku vykonáva prezident a vláda. Prezident - hlava štátu - je volený na päťročné obdobie vo všeobecných, priamych, rovných a tajných voľbách. Jeho hlavnou úlohou nie je priamo vládnuť, ale zabezpečiť, aby nedochádzalo k vážnym konfliktom medzi jednotlivými orgánmi vlády. Prezident teda zohráva predovšetkým úlohu arbitra - o to mocnejšieho, že je vybavený mandátom dôvery väčšiny občanov. Takáto forma štátu, v ktorej je hlavou prezident volený občanmi, sa nazýva republika.

Prezident republiky má, samozrejme, **typické právomoci hlavy štátu**, ako je zastupovanie štátu v medzinárodných vzťahoch, právo ratifikovať medzinárodné dohody (ratifikáciu významných dohôd však musí schváliť parlament), vymenúvať a odvolávať veľvyslancov zastupujúcich Poľsko v iných krajinách, udeľovať vyznamenania a poľské občianstvo a vykonávať právo milosti (t. j. znížiť alebo odpustiť odsúdenému časť alebo celý trest).

Jeho právomoci sú však v skutočnosti oveľa väčšie. (výkonné právomoci).

Prezident vymenúva nového predsedu vlády (predsedu vlády a jeho vládu však musí schváliť Parlament) a niektorých najvyšších štátnych úradníkov (napr. sudcov), je tiež hlavou poľských ozbrojených síl.

V rámci svojich výkonných právomocí vydáva nariadenia, v ktorých okrem iného určuje spôsob vykonávania zmien stanovených v prijatom zákone.

Môže sa obrátiť na Parlament, Senát alebo Národné zhromaždenie, vyhlásiť referendum (so súhlasom Senátu) a predkladať vlastné návrhy zákonov.

Okrem toho podpisuje zákony a má právo vetovať zákony prijaté parlamentom (okrem zákona o rozpočte). Parlament môže prezidentské veto prelomiť, ak proti nemu hlasujú 3/5 jeho členov.

Prezident má tiež právo požiadať ústavný tribunál, aby preskúmal, či je zákon v súlade s ústavou. V dvoch prípadoch má dokonca právo rozpustiť parlament - ak neschváli rozpočet v riadnom termíne a ak Parlament nie je schopný zvoliť predsedu vlády.

Najdôležitejšie právomoci prezidenta:

Právomoci hlavy štátu.	Výkonné funkcie.	Legislatívne právomoci.	Právomoci súdnej moci.
- zastupovanie štátu v medzinárodných vzťahoch	- nadradenosť ozbrojených síl -	-právo navrhovať vlastné zákony -	- -

Najdôležitejšie právomoci prezidenta:

- zastupovanie štátu navonok.
- Menovanie veľvyslancov Poľska.
- Ratifikácia medzinárodných dohôd.
- Udeľovanie vyznamenaní.
- Udeľovanie poľského občianstva.
- Právomoc nad ozbrojenými silami.
- Vymenovanie vlády a predsedu vlády.
- Vydávanie nariadení.
- Právo navrhovať vlastné zákony.
- Podpisovanie zákonov a právo veta.
- Rozpustenie parlamentu v presne vymedzených situáciách.
- Vymenovanie sudcov.
- Možnosť uplatnenia práva milosti.

5 Úloha - vyhľadávanie informácií.

„Úlohy prezidenta - nájdí informácie“ (práca s textom, práca vo dvojiciach alebo práca so školskými tabletmi, telefónmi žiakov). Navrhnite žiakom, aby si vo dvojiciach

pozreli dennú tlač alebo internetové spravodajské stránky a vyhľadali informácie o aktivitách prezidenta v posledných dňoch alebo týždňoch. Žiaci by sa mali zamyslieť nad tým, s akými úlohami (právmocami) súvisia.

6.Úloha-Prezidenti Poľskej republiky po roku 1989-multimediálna ukážka

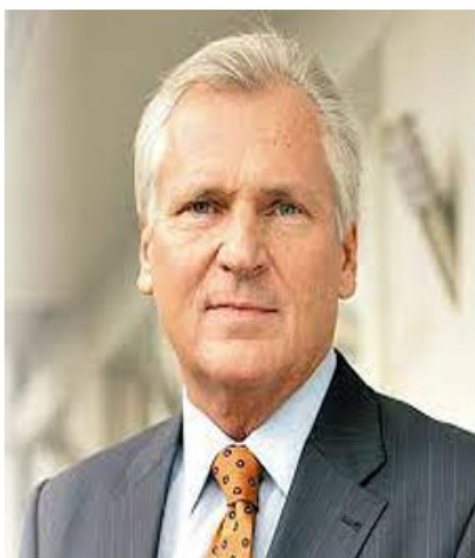
Učiteľ pomocou spätného projektora predstaví prezidentov Poľskej republiky po roku 1989 a poukáže na pojem „prvý občan republiky“-prezentácia. Poukáže na kapitoly V a VI Ústavy Poľskej republiky, ktoré upravujú výkon výkonnej moci. Žiaci dostanú na vyplnenie pracovný list - Prezidenti po roku 1989, roky ich funkčného obdobia, spôsob voľby - príloha č. 4.

Prezidenti. Identifikujte prezidentov Poľskej republiky na nasledujúcich fotografiách a potom obrázky podpíšte ich menami a priezviskami. Uveďte, ktorý z nich bol zvolený Národným zhromaždením a ktorý bol zvolený dvakrát.

BT

.....

Úloha 7: Navrhňte každému, aby si predstavil, že sa uchádza o funkciu poradcu novozvoleného prezidenta republiky. Podmienkou je vyriešiť test „Poznáte právomoci prezidenta?“. Každý si svoje odpovede napíše na hárok papiera. / prípadne pracovný list, ktorý treba vyplniť na záver hodiny. príloha 4 - druhá strana.

<https://learningapps.org/17597728>

Doplňte nasledujúce vety o funkciách prezidenta republiky.

V krajinách s republikánskym systémom funkciu hlavy štátu zvyčajne vykonáva

..... V Poľsku musí mať osoba uchádzajúca sa o túto funkciu v deň volieb ukončené vysokoškolské vzdelanie..... a musí byť nominovaná občania, ktorí majú právo voliť do Parlamentu. Prezidenta Poľskej republiky volia občania na obdobie jednoročné funkčné obdobie všeobecným, rovným, a tajným hlasovaním. Môže byť opätovne zvolený, tzv..... Až do zloženia prísahy novozvoleného prezidenta, tzv..... Prezident môže byť zvolený už v prvom kole volieb, ak získa hlasov. Voľbu prezidenta republiky nariaďuje predseda Parlamentu a o jej platnosti rozhoduje.....

.....Prezident skladá sľub pred.....

Ak nemôže vykonávať svoju funkciu, nahradí ho.....

a ak nemôže vykonávať funkciu prezidenta republiky, tak túto funkciu preberá.....

ZÁVEREČNÁ FÁZA:

Upozornite žiakov, že počas tejto hodiny sa dozvedeli o dôležitej funkcii prezidenta v štáte.

Môžete dodať, že podľa Ústavy Poľskej republiky je to práve prezident, ktorý „je najvyšším predstaviteľom Poľskej republiky a garantom kontinuity štátnej moci“, ktorý „zabezpečuje dodržiavanie ústavy, stráži zvrchovanosť a bezpečnosť štátu a nedotknuteľnosť a nedeľiteľnosť jeho územia“ (článok 126 Ústavy Poľskej republiky) a tejto funkcii a jej kompetenciám je venovaná celá kapitola V ústavy.

Práve preto je účasť na prezidentských voľbách taká dôležitá. V roku 2025 by sa voľby prezidenta republiky mali konať 18. mája. Stojí za to zúčastniť sa, ak máte aktívne volebné právo, a ak ešte sami nemôžete voliť - povzbudíte ostatných, aby išli k urnám.

HODNOTENIE

- 1) Dnes som sa naučil....
- 2) Pochopil som/pochopila som, že ...
- 3) Zapamätal/a som si/pripomenul/a som si, že
4. Prekvapilo ma, že ...
5. Dnes som dosiahol/dosiahla svoj cieľ, pretože

BIBLIOGRAFIA

- Ústava Poľskej republiky(vybrané články o prezidentovi)
- multimediálna prezentácia o kompetenciách prezidenta -úloha
- novinové články o súčasnom prezidentovi
- odkazy na lekcie: <https://www.prezydent.pl/>

METÓDA NÁZOR UČITEĽA

Scenár vyučovacej hodiny, ktorý som mala možnosť analyzovať, si zaslúži vysoké hodnotenie z niekoľkých dôvodov. Ciele vyučovacej hodiny sú jasne definované a sú v súlade so základnými učebnými osnovami.

Obsah predmetu je prispôsobený veku žiakov a ich úrovni, potrebám, vhodne prispôsobený téme hodiny a jej trvaniu. Témy, ktoré učiteľ vybral, sú pre žiakov zaujímavé a súvisia s aktuálnymi udalosťami.

Učiteľ využíva rôzne zdroje.

Používajú sa aktivizujúce metódy prispôsobené rôznym učebným štýlom. Zapájajú žiakov do procesu učenia. Scenár podnecuje žiakov k aktívnej účasti na vyučovaní. Možnosť klásť otázky, zdieľať svoje myšlienky a spolupracovať v skupinách podporuje lepšie osvojenie si látky.

Scenár obsahuje kritériá úspešnosti a spôsob hodnotenia.

Krzysztofa Brodecka

SCHVÁLENIE RIADITEĽOM ŠKOLY

Scenár bol kladne hodnotený - schvaľujem ho na realizáciu.